ROZHODNUTIE KOMISIE

zo 16. novembra 2004

o schéme pomoci Nemecka v prospech liehovarov na výrobu obilného brandy

[oznámené pod číslom K(2004) 3953]

Iba znenie v nemeckom jazyku je autentické

(Text s významom pre EHP)

(2006/240/ES)

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 88 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po výzve zainteresovaných strán, aby v zmysle uvedených ustanovení predložili svoje stanovisko [1] a po zohľadnení ich pripomienok,

keďže:

I. KONANIE

(1) V nadväznosti na zmenu a doplnenie nemeckého zákona o monopole na destiláty z 2. mája 1976 zákonom o ozdravení rozpočtu (ďalej len „HSanG“) z 22. decembra 1999 podalo šesť nemeckých priemyselných výrobných podnikov patriacich do Pracovného združenia priemyselných liehovarov (Arbeitsgemeinschaft gewerblicher Kornbrennereien) listom z 22. novembra 2000 sťažnosť Komisii [2].

(2) Sťažovatelia žiadali, aby sa stanovilo, že nemecký zákonodarca zmenou a doplnením zákona o monopole na destiláty [3] porušil článok 87 Zmluvy o ES, keďže zaviedol takú úpravu, ktorá uplatňuje nerovnaký prístup k priemyselným a poľnohospodárskym liehovarom na výrobu obilného brandy, ktoré dovtedy mali bez rozdielu nárok na pomoc, pričom v súčasnosti majú právo na pomoc už iba poľnohospodárski výrobcovia. Sťažovatelia tvrdia, že nová úprava poskytuje poľnohospodárskym liehovarom na výrobu obilného brandy nespornú výhodu, ktorú hodnotia ako pomoc nezlučiteľnú s pravidlami hospodárskej súťaže Spoločenstva.

(3) Komisia 3. januára 2001 po prvýkrát požiadala Nemecko o bližšie informácie k napadnutým zmenám a doplneniam. Nemecko odpovedalo listom zo 14. februára, pričom poukázalo na to, že uvedené opatrenia pomoci Komisii nahlásilo už v roku 1976 a že nový zákon slúži iba na zlepšenie súčasného mechanizmu. Komisia sa 16. marca 2001 obrátila na Nemecko s ďalším radom otázok. Nemecko vzápätí požiadalo o predĺženie lehoty, ktoré mu Komisia poskytla listom z 9. apríla 2001.

(4) Nemecko odpovedalo Komisii 24. apríla 2001. Komisia 19. novembra oznámila svoje prvé závery a poznámky. Listom z 19. decembra 2001 Nemecko potvrdilo svoje tvrdenia zo 14. februára 2001 a opätovne Komisiu ubezpečilo, že uvedená pomoc je v súlade s právnymi predpismi Spoločenstva.

(5) Komisia listom z 22. februára 2002 požiadala Nemecko podľa článku 17 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES z 22. marca 1999 [4] o stanovisko a predloženie účelových návrhov, akým spôsobom by bolo možné právne predpisy týkajúce sa pomoci liehovarom na výrobu obilného brandy uviesť do súladu s článkom 87 ods. 1 Zmluvy o ES. Nemecko 19. marca 2002 Komisii písomne oznámilo, že takéto opatrenia nepovažuje na potrebné, keďže nemôže súhlasiť so závermi Komisie. Platí to najmä pre záver, podľa ktorého obilné brandy nie je poľnohospodárskym, ale priemyselným výrobkom.

(6) Komisia rozhodnutím z 19. júna 2002 navrhla Nemecku rad účelových opatrení na nové znenie nemeckého zákona o pomoci pre liehovary na výrobu obilného brandy. Nemecko listami z 19. a 23. júla 2002 oznámilo Komisii, že tento návrh odmieta a nie je ochotné vykonať účelové opatrenia v stanovených lehotách.

---

[1] Ú. v. EÚ C 269, 8.11.2003, s. 2.

[2] Spolkový vestník zákonov, ročník 1999, časť I č. 58, vydané v Bonne 28. decembra 1999. Prostredníctvom zákona o ozdravení rozpočtu došlo k celkovej reforme nemeckého monopolu na destiláty. Zákon nadobudol účinnosť 1. októbra 2000.

[3] Zákon o monopole na destiláty z 2. mája 1976.

[4] Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s. 1, zmenené a doplnené Aktom o pristúpení v roku 2003.

(7) Komisia sa preto 16. októbra 2002 rozhodla začať vo veci uvedených opatrení pomoci konanie vo veci formálneho zisťovania podľa článku 19 nariadenia (ES) č. 659/1999. Toto rozhodnutie sa uverejnilo 11. septembra 2002 v *Úradnom vestníku Európskej únie* ([5]), pričom Komisia vyzvala všetkých zúčastnených, aby k uvedeným opatreniam zaujali stanovisko.

(8) Nemecko sa k začatiu konania vyjadrilo 12. novembra 2002.

(9) Komisia dostala od tretích strán celkove 54 pripomienok, z toho jedno stanovisko obsahovala asi 2 000 podpisov. Komisia pripomienky 7. februára 2003 postúpila Nemecku s prosbou o stanovisko. Nemecko požiadalo Komisiu 26. februára 2003 o predĺženie lehoty na odpoveď, čomu Komisia 27. februára vyhovela. Komisia odpoveď Nemecka nakoniec dostala listom z 19. marca 2003.

(10) Na žiadosť Nemecka sa 5. júna 2003 uskutočnilo stretnutie. Na tieto účely Nemecko doručilo Komisii 4. júna 2003 prípravný list. Ďalší list nasledoval 2. júla 2003.

(11) Sťažovatelia sa Komisii písomne vyjadrili 13. augusta 2003, pred zasadnutím, ktoré sa uskutočnilo na ich žiadosť 29. augusta 2003.

(12) Komisia 5. marca 2004 postúpila Nemecku list sťažovateľov z 13. augusta 2003. Nemecko naň odpovedalo listom z 5. apríla 2004.

II. OPIS PREDMETNEJ SCHÉMY

A. Nemecký monopol na destiláty a jeho vývoj

(13) Nemecký monopol na destiláty sa zaviedol zákonom z 8. apríla 1922 ([6]) a v dôsledku judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, medzi iným v dôsledku rozsudku zo 17. februára 1976 v prípade 45/75(Rewe-Zentrale) ([7]), bol zmenený a doplnený zákonom z 2. mája 1976 ([8]). Nový zákon z 2. mája 1976 o monopole na destiláty odstránil politiku cenových subvencií vyplývajúcu z teritoriálnych ochranných opatrení, ktorá bola v rozpore s článkom 31 Zmluvy o ES (predtým článok 37) a nahradil ju mechanizmom vyrovnávania cien.

(14) Nemecko 9. apríla 1976 Komisii nahlásilo zmenený a doplnený zákon o monopole na destiláty ([9]) podľa článku 93 ods. 3 (teraz článok 88 ods. 3) Zmluvy o ES v spojení s článkom 4 nariadenia Rady č. 26 zo 4. apríla 1962 uplatňujúceho určité pravidlá hospodárskej súťaže vo výrobe a obchode s poľnohospodárskymi produktmi ([10]). Podľa článku 4 uvedeného nariadenia: „Ustanovenia článku 93 (1) a prvá veta článku 93 (3) zmluvy sa vzťahujú na pomoci, ktoré sú poskytované na výrobu alebo obchod s výrobkami uvedenými v prílohe II k zmluve [teraz a ďalej príloha I k Zmluve o ES, zdôraznenie zo strany Komisie] “ ([11]). Členským štátom tak vzniká iba jednoduchá oznamovacia povinnosť bez toho, aby bolo potrebné povolenie zo strany Komisie.

(15) V ohlasovacom liste Nemecko Komisii poukázalo na to, že i naďalej bude plniť svoj zákonný záväzok skupovať produkciu domácich výrobcov destilátov za cenu pokrývajúcu ich náklady.

(16) V nahlásení z roku 1976 sa nerozlišovalo podľa druhu výrobkov, t. j. medzi neutrálnym alkoholom a aromatizovaným alkoholom, akým je napr. obilné brandy. Komisia sa vtedy k zneniu nahlásenia nevyjadrila.

(17) Po zmene a doplnení zákona v roku 1976 monopol spočíval vo výkupe a predaji alkoholu zo strany Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Spolkovej správy monopolu pre destiláty, ďalej len „BfB“) podliehajúcej ministerstvu financií. BfB alkohol vykupuje za ceny garantované zákonom, rektifikuje ho ([12]) a predáva za trhové ceny. Výnimkou je obilné brandy.

([5]) Ú. v. ES C 308, 11.9.2002, s. 6.
([6]) Ríšsky vestník zákonov I, s. 335, 405.
([7]) Zb. 1976, s.181 (odôvodnenie 27). Týmto rozsudkom Súdny dvor najmä uznal za právo, že o porušenie článku 37 (teraz článok 31) Zmluvy ide vtedy, „ak sa zaťaženie dováženého výrobku odlišuje od rovnakého domáceho výrobku, ktorý nepriamo alebo priamo podlieha monopolu“.
([8]) Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o monopole na destiláty, Spolkový vestník zákonov I N 50 zo 7. mája 1976, s. 1145.
([9]) Nahlásenie sa týkalo všetkých produktov spadajúcich pod monopol vrátane obilného brandy.
([10]) Ú. v. ES 30, 20.4.1962, s. 62/993, zmenené a doplnené nariadením č. 49 (Ú. v. ES 53, 1.7.1962, s. 62/1571).
([11]) Z prílohy II zmluvy sa vstupom do platnosti Amsterdamskej zmluvy stala príloha I. Jej obsah sa však nezmenil.
([12]) Rektifikácia: spracovanie alkoholu destiláciou, filtráciou alebo iným postupom …

(18) V prípade obilného brandy na základe zákona z 2. mája 1976 pripadla podobná úloha, akú má BfB, Deutsche Kornbranntwein-Vermarktung GmbH (nemeckej spoločnosti s ručením obmedzeným na predaj obilného brandy, ďalej len „DKV“) ([13]) založenej 14. júna 1930, ale výlučne na výkup a predaj obilného brandy. Zákonom z roku 1976 dostala DKV výhradné právo prevziať väčšiu časť domácej produkcie obilného brandy za zákonom garantované ceny, ktoré kryjú náklady výrobcov, či už priemyselných alebo poľnohospodárskych ([14]) a následne ju predať za trhové ceny, prípadne až po jej premene a/alebo rektifikácii. Až do roku 2000 DKV predávala viac než 80 % obilného brandy vyrobenej v Nemecku a zvyšných 20 % predávali liehovary samy ([15]).

(19) DKV ako protihodnotu za plnenie zákonnej úlohy, ktorá jej bola zverená § 82 zákona o monopole na obilné brandy, dostávala odplatu, ktorá sa stanovuje vzhľadom na neexistenciu trhovej ceny podľa usmernení na stanovenie cien pri verejných zákazkách na základe vlastných nákladov (VN).

(20) Nemeckí výrobcovia obilného brandy, ktorí majú nárok na pomoc, podliehajú odvodovej povinnosti voči DKV vo výške ich práv na pálenie, ktoré každoročne určujú štátne orgány. Môžu vyrobiť aj väčší objem alkoholu, ale už bez cenovej garancie. Poľnohospodárske liehovary majú zákonnú povinnosť (pochopiteľne na rozdiel od priemyselných liehovarov) spracovávať základné suroviny (obilie), ktoré samy vypestovali, a vedľajšie produkty vznikajúce pri destilácii ďalej zhodnocovať vo svojom poľnohospodárskom podniku, t. j. napríklad pri destilácii vznikajúce liehovarské výpalky použiť ako krmivo pre dobytok a hnojovicu ako hnojivo.

(21) Niektoré liehovary/niektorí výrobcovia však celú svoju produkciu alebo jej časť zhodnotia a predajú aj sami bez toho, aby využili DKV. V tomto prípade dostanú v rámci im pridelených práv na pálenie od DKV protihodnotu nákladov na rektifikáciu, skladovanie a predaj, ktoré tým DKV ušetrila. Títo výrobcovia sú teda finančne na rovnakej úrovni ako tí, ktorí svoju produkciu odvedú DKV.

(22) HSanG priniesol zmeny a doplnenia monopolu s cieľom obmedziť pomoc. V prvom rade sa zúžil okruh príjemcov pomoci a vytvorila sa čiastočne nová úprava mechanizmu prideľovania pomoci. Od nadobudnutia účinnosti HSanG môžu v plnej miere využívať starú úpravu výlučne poľnohospodárske liehovary, pretože podľa § 40 ods. 5 zmeneného a doplneného zákona o monopole na destiláty práva na pálenie stanovené na prevádzkové roky 2000/2001 až 2005/2006 pre priemyselné liehovary predstavujú iba 50 % ich dovtedajších práv na pálenie ([16]). Po zákonom stanovenom prechodnom období do roku 2005/2006 budú mať nárok na pomoc už iba poľnohospodárske liehovary.

(23) Priemyselné liehovary, ktoré sa podľa § 58a zákona o monopole na destiláty, zmeneného a doplneného HSanG, po prevádzkovom roku 2006/2007, t. j. od 30. septembra 2006, nebudú môcť na monopole zúčastňovať vôbec, môžu už od roku 2001 dobrovoľne vystúpiť z monopolu. Na vyrovnanie nevyhnutných strát priemyselných liehovarov zákonodarca stanovil, že tie, ktoré vystúpia z monopolu predčasne, dostanú vyrovnávacie platby. Z tohto dôvodu sa väčšina priemyselných liehovarov rozhodla pre predčasné vystúpenie z monopolu.

(24) Z dôvodov rovnakého zaobchádzania môžu podľa zákona monopol opustiť na požiadanie aj poľnohospodárske liehovary, pričom potom dostanú rovnaké vyrovnávacie sumy ako priemyselné liehovary.

(25) DKV by mala úlohu jej zverenú zákonom z 2. mája 1976 plniť do 30. septembra 2006, pričom následne by mala jej úlohu prevziať BfB.

B. **Opis predmetnej pomoci**

Kompenzácia výrobných nákladov

(26) Oslabenie monopolu na destiláty v druhej polovici 70. rokov a otvorenie trhu viedli okamžite k značnému zvýšeniu dovozu destilátov do Nemecka a zároveň aj k značnému zníženiu predajnej ceny destilátov bez toho, aby sa toto zníženie cien prejavilo aj u výrobcu.

(27) Monopol sa prispôsobil (prostredníctvom DKV a BfB) novým trhovým podmienkam a znížil vlastné predajné ceny na konkurencieschopnú úroveň. Predajná cena alkoholu tak klesla v priemere z 333 DEM/hl v roku 1976 na 115 DEM/hl v období rokov 1999/2000.

([13]) Spoločnosť občianskeho práva DKV (s.r.o.), založená nariadením ríšskeho monopolného úradu (predtým Reichsmonopolamt, dnes Bundesmonopolbehörde) v roku 1930, ktorá dnes podlieha ministerstvu financií má výhradné práva na predaj obilného brandy.

([14]) Kým nenadobudol účinnosť zákon z 28. decembra 1999.

([15]) Podľa informácií DKV sa v prevádzkovom roku 2000/2001, t. j. rok po nadobudnutí účinnosti HSanG, na voľnom trhu vyrobilo 24 % a v prevádzkovom roku 2001/2002 produkcia obilného brandy tvorila 40,6 %.

([16]) Prevádzkový rok sa začína 1. októbra jedného roka a končí 30. septembra nasledujúceho roka.

(28) V rokoch 1999/2000 predstavovala zákonná výkupná cena, ktorú DKV platila liehovarom na výrobu obilného brandy, 263 DEM za hl alkoholu (v porovnaní s 296 DEM/hl, ktoré platila BfG výrobcom ostatných destilátov). Táto výkupná cena sa vypočítala tak, aby boli kryté náklady výrobcov. Referenčné náklady tvoria priemerné výrobné náklady svedomitého výrobcu na hektoliter alkoholu. V rovnakom období predstavovala predajná cena, za ktorú obilné brandy predávala DKV, 157 DEM/hl alkoholu (v porovnaní s 93 DEM/hl v prípade neutrálneho alkoholu).

(29) Vyrovnávací systém má teda preukázateľne za cieľ zmierniť následky schodku, ktorý sa dotýka monopolu na destiláty a tým aj DKV. Podľa informácií poskytnutých Nemeckom predstavovali subvencie poskytnuté liehovarom na výrobu obilného brandy v období od 1. októbra 1999 do 30. septembra 2000 36,6 mil. DEM (18,7 mil. eur).

(30) Rozdiel medzi výkupnou a predajnou cenou na trhu (trhovou cenou) jednoznačne predstavuje pomoc. Túto skutočnosť Nemecko nepopiera.

Vyrovnávacie sumy pri predčasnom vystúpení z monopolu

(31) Systém stanovený v § 58a zákona o monopole na destiláty má liehovarom na výrobu obilného brandy uľahčiť vystúpenie z monopolu. Ako sa uvádza vyššie (pozri odôvodnenie 22), liehovary, ktoré sú ochotné predčasne vystúpiť z monopolu, budú do septembra 2006 ako protihodnotu za svoje vystúpenie namiesto podnikovej pomoci na vyrovnanie výrobných nákladov dostávať degresívne odstupňované vyrovnávacie sumy, ktoré sa budú vyplácať v prvých štyroch mesiacoch prevádzkového roka. Týmito vyrovnávacími sumami dostanú výrobcovia, ktorí si to želajú, možnosť pôsobiť i napriek vystúpeniu z monopolu i naďalej na takzvanom „voľnom“ trhu s obilným brandy ([17]). Ide teda o presmerovanie už existujúcej pomoci, ktorú môžu výrobcovia použiť podľa ľubovôle.

(32) Je potrebné pripomenúť, že takmer všetky priemyselné ako i niektoré poľnohospodárske liehovary si zvolili túto alternatívu.

([17]) „Voľný“ trh s obilným brandy v prevádzkovom roku 2001/2002 predstavoval 40,8 % trhu.

Financovanie pomoci

(33) Schodok z rozdielu medzi výkupnou cenou a predajom produktov za trhovú cenu v Nemecku sa kryje z prostriedkov spolkového rozpočtu. Ako protiopatrenie sa preto zvýšila daň z alkoholu. Ide o spotrebnú daň, ktorá sa platí ako z domáceho tak i z dovážaného alkoholu.

Trh v číslach

(34) Ku koncu prevádzkového roka 1999/2000 (pred zavedením zákona) v Nemecku pôsobilo 68 priemyselných a 409 poľnohospodárskych liehovarov, ktoré celkove vyrobili 253 000 hektolitrov obilného brandy. K 1. októbru 2001 na trhu v dôsledku reformy pôsobilo už iba 11 priemyselných liehovarov s celkovou produkciou vo výške 5 000 hektolitrov. Počet poľnohospodárskych liehovarov sa znížil na 340 s celkovou produkciou vo výške 142 000 hektolitrov.

(35) Tých 57 priemyselných liehovarov, ktoré z monopolu vystúpili predčasne, dostalo ku koncu hospodárskeho roka 2001/2002 vyrovnávacie sumy v celkovej výške 5,9 mil. eur, 6 poľnohospodárskych liehovarov dostalo 0,6 mil. eur. Tých 47 liehovarov, ktoré svoju produkciu (celkove 5 400 hektolitrov obilného brandy) predávajú samy, dostalo na tento účel pomoc vo výške 315 000 eur. DKV dostala v hospodárskom roku 2001/2002 subvenciu vo výške 6,6 mil. eur.

C. **Pripomienky tretích strán**

(36) Po uverejnení rozhodnutia Komisie začať konanie Komisia dostala 54 stanovísk od tretích strán, či už od fyzických osôb, podnikov, zväzov alebo profesijných združení. Prevažná väčšina (47) odmieta opatrenia navrhované Komisiou, ktoré sú východiskom tohto konania, tri stanoviská boli čiastočne kladné a štyri úplne kladné.

(37) Štyri kladné stanoviská pochádzali od zástupcov liehovinového odvetvia. Títo sú dokonca toho názoru, že Komisia vo svojom rozhodnutí o začatí konania ešte nezašla dostatočne ďaleko, a že nemecký monopol na destiláty je potrebné reformovať od základov.

Poľnohospodárski výrobcovia

(38) Všetkých 35 poľnohospodárskych liehovarov zaujalo voči stanovisku Komisie odmietavý postoj. Vo väčšine prípadov ide o malé rodinné poľnohospodárske podniky. Odmietajú vo všeobecnosti názor Komisie, podľa ktorého obilné brandy predstavuje priemyselný výrobok. Podľa ich názoru ide jednoznačne o poľnohospodársky výrobok. Kritizujú aj pojem „obilné brandy (Kornbranntwein)", ktorý Komisia používa. Podľa nich je pre výrobok dodávaný do DKV vhodné označenie „surový alkohol" alebo „surový obilný alkohol", keďže alkohol dodávaný do DKV nie je hotovým výrobkom vhodným na konzumáciu, naopak je potrebné ho ďalej spracovať, resp. rektifikovať. Čiastočne argumentujú tým, že situáciu poľnohospodárskych výrobcov nie je možné porovnávať so situáciou priemyselných podnikov, keďže na ne nepôsobia rovnaké tlaky. V tejto súvislosti podrobne uvádzajú rozličné stupne výrobného procesu obilného brandy, ktorý vychádza zo systému obehového hospodárstva (pestovanie obilia, liehovar, použitie liehovarských výpalkov ako krmivo pre dobytok, použitie hnojovice ako hnojiva na pestovanie obilia) a vyžaduje si prísne ekologické postupy. Poľnohospodárske liehovary sú teda toho názoru, že v ich prípade sa i naďalej musia uplatňovať predpisy Zmluvy o ES platné pre poľnohospodárske výrobky, a boli by teda nevyhnutne znevýhodnené v porovnaní s poľnohospodárskymi podnikmi, ktoré odvádzajú vyrobený alkohol na BfB, keby sa na ne mali uplatňovať prísnejšie pravidlá hospodárskej súťaže Zmluvy o ES. Odstránenie monopolu od 1. januára 2004 by ich určite zruinovalo, keďže mnohé z nich uskutočnili investície, na ktoré by potom podľa vlastných slov už nestačili. Okrem toho liehovar v niektorých prípadoch predstavuje srdce poľnohospodárskeho podniku, čo by po jeho zrušení znamenalo zánik celého podniku. Profesijné združenie zastupujúce poľnohospodárske liehovary, ktoré samy predávajú obilné brandy, tiež zaraďuje obilné brandy medzi poľnohospodárske výrobky a je toho názoru, že Komisia by na tom nemala nič meniť. Početné pripomienky zastupujú názor, že opatrenia pomoci nemôžu deformovať hospodársku súťaž a nemôžu mať negatívny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, keďže obilné brandy predstavuje alkohol, ktorý sa môže vyrábať iba v nemecky hovoriacej oblasti.

Sťažovateľ a priemyselné liehovary

(39) Pracovné združenie priemyselných liehovarov kritizuje začatie konania z toho dôvodu, že sa v ňom navrhuje odstránenie všetkej pomoci bez ohľadu na jej druh, ako v prospech poľnohospodárskych, tak aj v prospech priemyselných liehovarov. Združenie síce bolo pôvodcom konania, avšak ľutuje, že Komisia spochybňuje vyrovnávacie sumy pre priemyselné liehovary, ktoré boli myslené ako stimul pre predčasné vystúpenie z monopolu. Vyrovnávacie sumy podľa názoru sťažovateľa nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 88 Zmluvy o ES. Ide skôr o protihodnotu práv na pálenie, ktorých sa tieto liehovary na rozdiel od poľnohospodárskych liehovarov musia vzdať. Povolenie vyrovnávacích súm ustanovených v HSanG je potrebné už len z dôvodov ochrany pred zneužitím dôvery a je okrem toho nevyhnutné, aby dotknuté liehovary do uplynutia prechodného obdobia mali možnosť prestavať svoju činnosť za hospodársky prijateľných podmienok. Tieto sumy okrem toho nie sú ani zďaleka také vysoké ako straty vyplývajúce z nového zákona. Okrem toho platby nemajú negatívny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, keďže nedochádza k deformácii hospodárskej súťaže, pretože všetci členovia profesijného združenia zastavili produkciu obilného brandy, lebo je pre nich nemožné presadiť sa na subvencovanom trhu bez toho, aby sami boli príjemcami subvencií. Sťažovateľ naďalej trvá na svojom stanovisku, podľa ktorého pomoc pre poľnohospodárske liehovary nie je zákonná vzhľadom na nerovnaké zaobchádzanie. Tri priemyselné liehovary sa prihlásili o slovo priamo s požiadavkou zachovať ustanovenie HSanG o platbe vyrovnávacích súm ako protihodnoty za predčasné vystúpenie z monopolu.

Ostatné stanoviská

(40) Ostatné stanoviská, medzi ktorými je i jeden posudok znalca, ktorý uvádza, že sa zúčastnil na prípravných prácach nariadenia Rady (EHS) č. 1576/89 z 29. mája 1989, ktoré malo za cieľ stanoviť všeobecné pravidlá pojmového určenia, označovania a úpravy liehovín ([18]), alebo stanovisko spotrebiteľského združenia, ktoré zozbieralo 2 000 podpisov, prísne odmietajú stanovisko, ktoré Komisia zastupuje v rozhodnutí o začatí konania, pričom sa odvolávajú väčšinou na rovnaké argumenty ako poľnohospodárske liehovary na výrobu obilného brandy a poukazujú predovšetkým na to, že obilné brandy je výrobok, ktorý je potrebné i naďalej zaraďovať medzi poľnohospodárske produkty, a že Komisia nesmie spochybňovať tradičné výrobné metódy tohto výrobku. DKV tvrdí, že by Komisia, ak by vo svojom záverečnom rozhodnutí trvala na navrhovaných účelových opatreniach, musela pri stanovení lehoty na ich vykonanie zohľadniť zásadu primeranosti a predĺžiť prechodné obdobie za 1. január 2004, aby dotknuté podniky mali možnosť prestaviť svoju činnosť.

D. **Pripomienky Nemecka**

(41) Nemecko nespochybňuje skutočnosť, že systém náhrady výrobných nákladov prostredníctvom DKV má charakter pomoci. Je však toho názoru, že obilné brandy musí i naďalej spadať pod ustanovenia Zmluvy o ES platné pre poľnohospodárske výrobky a Komisia k nemu nesmie pristupovať ako k priemyselnému výrobku. V žiadnom prípade nezdieľa názor Komisie, podľa ktorého obilný

([18]) Ú. v. ES L 60, 12.6.1989, s. 1; nariadenia naposledy zmenené a doplnené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 (Ú. v. EÚ L 284, 31.10 2003, s. 1).

destilát vyrábaný v rámci monopolu nie je poľnohospodárskym výrobkom spadajúcim pod strešný pojem etylalkohol, ale predstavuje liehovinu označovanú ako obilné brandy, a je teda priemyselným výrobkom. Svoje stanovisko zdôvodňuje tým, že znenie prílohy I k Zmluve o ES je jednoznačné a obsah zmluvného textu ES nie je možné spochybniť predpisom odvodeného práva, aký predstavuje nariadenie (EHS) č. 1576/89.

(42) Na podloženie svojej argumentácie Nemecko uvádza, že Súdny dvor potvrdením nediskriminačného charakteru dane z alkoholu vo viacerých rozsudkov (okrem iného aj v rozsudku z 13. marca 1979 v prípade 91/78 (Hansen GmbH & Co/Hauptzollamt Flensburg ([19])) a z 15. januára 1985 v prípade 253/83 (Sektkellerei C.A Kupferberg & Cie KG a.A/Hauptzollamt Mainz)) ([20]) uznal zlučiteľnosť tejto dane s ustanoveniami článkov 37 a 95 (teraz články 31, resp. 90) ([21]), a tým nepriamo aj s ustanoveniami článkov 87 a 88 Zmluvy o ES.

(43) K vyrovnávacím sumám pre liehovary, ktoré sa rozhodli pre predčasné vystúpenie z monopolu, Nemecko, po tom ako objasnilo, že v prípade práv na pálenie na rozdiel od tvrdenia sťažovateľa nejde o majetkovú hodnotu, uvádza, že vzhľadom na dlhodobé začlenenie liehovarov do monopolu na destiláty ide o nevyhnutné stimuly. Okrem toho majú z dôvodov rovnakého zaobchádzania poľnohospodárske liehovary rovnakú možnosť vystúpiť z monopolu aj, a to za rovnakých podmienok ako priemyselné liehovary.

(44) Nemecko poukazuje na to, ak by Komisia trvala na svojom hodnotení, že by bolo v prípade podnikovej pomoci pre liehovary zotrvávajúce v monopole, tak i v prípade vyrovnávacích súm za predčasné vystúpenie z monopolu, nevyhnutné viacročné prechodné obdobie vzhľadom na tradičné začlenenie výrobcov obilného brandy do monopolu na destiláty a vzhľadom na s tým spojenú ochranu pred zneužitím dôvery. Toto prechodné obdobie by liehovary potrebovali bez ohľadu na to, či sú priemyselné, alebo sú súčasťou poľnohospodárskeho podniku, aby mohli prispôsobiť svoje výrobné štruktúry na voľný trh alebo prestavať svoju prevádzku na iné výrobné činnosti. Nemecko preto navrhlo prechodné obdobie do 30. septembra 2006. Predložilo Komisii konkrétne dôvody, prečo by Komisia mala prechodné obdobie v rámci účelových opatrení pôvodne stanovené na 1. januára 2004 predĺžiť najmenej do prevádzkového roka 2005/2006. Akékoľvek iné rozhodnutie by malo za následok zatvorenie početných priemyselných a poľnohospodárskych liehovarov a stratu mnohých pracovných miest.

([19]) Zb. 1979, s. 935.
([20]) Zb. 1985, s. 157.
([21]) Podľa článku 90 (predtým článok 95): „Členské štáty neuplatňujú na tovary z iných členských štátov či už bezprostredne, alebo sprostredkovane vyššie domáce odvody akéhokoľvek druhu, ako musia bezprostredne či sprostredkovane znášať domáce tovary rovnakého druhu. Členské štáty neuplatňujú na tovary z iných členských štátov domáce odvody vhodné na sprostredkovanú ochranu iných výrob.“

(45) Nemecko spochybňuje tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého HSanG z 22. decembra 1999 vedie k diskriminácii priemyselných liehovarov na výrobu obilného brandy, keďže sa zákon obmedzuje na transformáciu monopolu prostredníctvom minimálneho zníženia počtu príjemcov pomoci, ako aj prostredníctvom šesťročného prechodného obdobia a zodpovedajúceho finančného vyrovnania, ktoré sa vypláca rovnako priemyselným, ako aj poľnohospodárskym liehovarom.

III. PRÁVNE POSÚDENIE

A. Uplatniteľnosť pravidiel hospodárskej súťaže:

Obilné brandy nespadá pod prílohu I k Zmluve o ES

(46) V predchádzajúcom texte sa vysvetľuje, že spracovanie obilného brandy sa organizačne oddelilo od ostatných alkoholických produktov poľnohospodárskeho pôvodu spadajúcich pod monopol (pozri odôvodnenie 16 až 24). V roku 1930 sa pre tento výrobok v rámci monopolu na destiláty zriadila inštitúcia s vlastnou právnou subjektivitou – DKV. Zákonom z 2. mája 1976 Nemecko znova potvrdilo osobitnú úpravu pre obilné brandy zachovaním koexistencie dvoch odlišných inštitúcií organizácie trhu – BfB a DKV.

(47) Väčšina základných alkoholických produktov (destilátov) odvádzaných na BfB je zreteľne určená na výrobu neutrálneho nie hotového alkoholu, ktorý nie je vhodný na konzumáciu, kým destiláty odvádzané na DKV (Nemecko ich nazýva „jemný obilný destilát“) sa vyznačujú aromatickými vlastnosťami, a sú preto vhodné na konzumáciu.

(48) Toto rozlišovanie sa dá vysvetliť predovšetkým vzhľadom na stav, v akom sa základná produkcia liehovarov odovzdáva obom odbytovým organizáciám, ako i na kvalitu predávaného produktu po premene a/alebo rektifikácii týmito inštitúciami.

(49) BfB je odberateľom prevažne surového alkoholu (napr. na báze ovocia, zemiakov, melasy alebo obilia), ktorý po rektifikácii a/alebo premene predáva vo všeobecnosti ako neutrálny alkohol.

(50) DKV je odberateľom destilátu – „jemného obilného destilátu“ – ktorý sa už považuje za liehovinu v zmysle nariadenia (EHP) č. 1576/89. Rektifikácia destilátu, ktorú uskutočňuje DKV, spočíva predovšetkým v štandardizácii obsahu alkoholu obsiahnutého v konečnou produkte (32 % pri výrobku označenom ako Korn a 37,5 % pri výrobku označenom ako Kornbrand).

(51) V prílohe I k Zmluve o ES v znení nariadenia Rady č. 7a z 18. decembra 1959 o prijatí určitých tovarov do zoznamu v prílohe II k Zmluve o založení Európskych spoločenstiev [22] () ide o „etylalkohol, denaturovaný alebo nedenaturovaný, s ľubovoľným obsahom alkoholu, vyrobený z poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I k Zmluve o ES (s výnimkou brandy, likéru a iných alkoholických nápojov zložených alkoholických prípravkov – esencií – na výrobu nápojov)". Tento text je možné vykladať pomocou položiek ex 22.08 a 22.09 (teraz 22.07 a 22.08) colného sadzobníka, pod ktorými sú definované brandy, likér a iné alkoholické nápoje.

(52) Vo vysvetlivkách k colnému sadzobníku sa brandy, ktoré teda nespadá pod prílohu I, definuje takto: *„(…) ktorý (bez pridania aromatických látok) sa získava destiláciou vykvasených prírodných tekutín ako víno, jablčné víno alebo z vykvasených plodov, vykvasených matolín, obilia alebo podobných vykvasených rastlinných výrobkov; vyznačuje sa osobitnou chuťou a osobitnou arómou spôsobenou obsahom sekundárnych zložiek (ester, aldehydy, kyseliny, vyššie alkoholy atď.), obsah ktorých závisí od druhu východiskových látok použitých pri destilácii."*

(53) Položka zahŕňa aj „etylalkohol, nedenaturovaný, s obsahom alkoholu nižším ako 80 % […]". Vysvetlivky k tomuto výrobku uvádzajú: *„… bez ohľadu na to, či je určený na konzumáciu alebo na technické účely, odlišuje sa od výrobkov uvedených pod písmenom A [napr. brandy], a to aj ak je určený na konzumáciu, tým, že neobsahuje zložky dodávajúce arómu."*

(54) Obilné brandy je teda brandy, ktoré sa vyznačuje prítomnosťou aromatických zložiek, a preto ho nie je možné považovať za etylalkohol. O tom svedčí okrem iného aj písmeno C bod 4 vysvetliviek k položke ex 22.09 (teraz 22.08, písm. C, bod 2), v ktorom sa zdôrazňuje, že do tejto položky patria popri etylalkohole aj *„whisky a iné destiláty z destilácie vykvasených obilných záparov (jačmenný, ovsený, ražný, pšeničný, kukuričný zápar atď.)"*.

(55) Vo svojich odpovediach Komisii Nemecko zamieňa obilný alkohol, ktorý je za vyššie uvedených podmienok (pozri odôvodnenie 53) možné považovať za etylalkohol, s liehovinou obilné brandy. Pri posudzovaní podľa znenia zákona o monopole na destiláty v znení HSanG z 22. decembra 1999 nemecký zákonodarca skutočne pristupoval odlišne k obilnému alkoholu a obilnému brandy vzhľadom na to, že ide o výrobky odlišného druhu.

(56) Komisia teda trvá na svojom názore, podľa ktorého v prípade týchto výrobkov ide o odlišné produkty, kým prvý slúži na výrobu neutrálneho alkoholu, ten druhý, o ktorý ide v tomto konaní, obsahuje zložky, ktoré mu dodávajú arómu a chuť.

(57) V článku 1 ods. 1 nariadenia (EHS) č. 1576/89 sa spresňuje, že sa nariadenie vzťahuje na pojmové určenie, označovanie a úpravu liehovín.

(58) V článku 1 ods. 4 tohto nariadenia sa uvádzajú rozličné kategórie liehovín. Pod písmenom c) je definovaná „obilná liehovina" ako

„1. *Liehovina, ktorá sa získava destiláciou z vykvaseného obilného záparu a vykazuje organoleptické znaky východiskových látok.*

Označenie „obilná liehovina" je možné v prípade nápoja vyrábaného v Nemecku ako i v oblastiach Spoločenstva, v ktorých je nemčina jedným z úradných jazykov, nahradiť označením „Korn" alebo „Kornbrand", pokiaľ sa tento nápoj v týchto regiónoch vyrába obvyklým spôsobom a ak sa tam obilná liehovina získava bez pridania prídavných látok týmto spôsobom:

— *buď výlučne destiláciou vykvaseného záparu z plného zrna pšenice, jačmeňa, ovsa, raže alebo pohánky so všetkými jeho zložkami,*

— *alebo opätovnou destiláciou destilátu získaného spôsobom opísaným v prvej odrážke.*

2. *Na to, aby sa mohlo použiť označenie „obilné brandy" sa musí obilná liehovina získavať destiláciou na menej ako 95 % plne z vykvaseného obilného záparu a vykazovať organoleptické znaky východiskových látok.*"

(59) V danom prípade odvádzajú výrobcovia obilného brandy na DKV výrobok získavaný podľa postupu opísaného v nariadení (EHS) č. 1576/89 (jemný obilný destilát), ktorý DKV následne prípadne rektifikuje a/alebo premieňa, aby ho následne predala.

[22] Ú. v. ES. 7, 30.1.1961, s.61/71.

(60) Nemecko je toho názoru, že Komisia sa nemôže opierať o tejto text, pretože sa v ňom iba stanovujú pravidlá pre odbyt liehovín v záujme ochrany spotrebiteľa. Komisia nespochybňuje, že to je účelom nariadenia, avšak v žiadnom prípade nevylučuje, aby sa text použil aj na účely opisu a definície obilného brandy ako liehoviny, ktorá ako taká bezprostredne podlieha pravidlám hospodárskej súťaže. Komisia je preto toho názoru, bez toho aby vyjadrila konečný záver, že tento úryvok textu prevzatý z odvodeného práva môže byť podkladom jej nazerania v otázke zaradenia uvedeného výrobku.

(61) Nemecko vo svojom oznámení Komisii poukazuje na to, že znenie prílohy I k Zmluve o ES sa odlišuje podľa jazykovej verzie. Preto slovo „brandy“ chýba v anglickom a v holandskom znení, v ktorých sa hovorí iba o „likéri“ a „liehovinách“. Komisia k tomu poznamenáva, že nemecká jazyková verzia a iné jazykové verzie sú v tejto súvislosti jednoznačné a „brandy“ sa v nich nepochybne uvádza. Jazykové verzie, ako tá anglická a holandská, v ktorých sa „brandy“ vyslovene neuvádza, je potrebné vykladať a uplatňovať na základe ostatných jazykových verzií, pričom ich je možné chápať iba tak, že brandy patrí k iným alkoholickým nápojom, ktoré sú rovnako vyňaté z rozsahu uplatňovania prílohy I.

(62) V rámci správy a ďalšieho rozvoja spoločného trhu s poľnohospodárskymi výrobkami vydala Rada 8. apríla 2003 nariadenie (ES) č. 670/2003 ustanovujúce osobitné opatrenia týkajúce sa trhu s etylalkoholom poľnohospodárskeho pôvodu ([23]). Týmto nariadením sa má po prvýkrát vytvoriť spoločná organizácia trhu s alkoholom poľnohospodárskeho pôvodu.

(63) Vo svojom rozhodnutí o začatí konania Komisia na podloženie svojej argumentácie použila niektoré body tohto nariadenia, ktoré sa v tom čase nachádzalo ešte v poradnom štádiu. Mohlo by byť rovnako zaujímavé vziať si na pomoc prípravné práce na tomto právnom akte ako aj konečné znenie tohto nariadenia, pretože tieto prípadne môžu slúžiť ako opora pre nález Komisie, podľa ktorého je obilné brandy priemyselným výrobkom. V prvom návrhu v článku 1 sa liehoviny v zmysle nariadenia (EHS) č. 1576/89 vyslovene vynímajú z rozsahu uplatňovania nariadenia. V konečnom znení nariadenia sa tieto poľnohospodárske výrobky definujú so zreteľom na prílohu I k Zmluve o ES. V položkách colného sadzobníka ustanoveného v článku 1, pre ktoré platí nariadenie, sa destilát vo forme obilného brandy neuvádza, uvádzajú sa tu iba nedenaturový a denaturovaný etylalkohol a denaturovaný lieh.

([23]) Ú. v. EÚ L 97, 15.4.2003, s. 9.

(64) Komisia preto dospela k záveru, že obilné brandy je liehovina vyňatá z rozsahu uplatňovania prílohy I k Zmluve o ES, a preto sa naň vzťahujú pravidlá hospodárskej súťaže Európskeho spoločenstva.

B. **Predmetné opatrenia je potrebné hodnotiť ako existujúcu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES**

(65) Komisia dokázala, že obilné brandy je priemyselný produkt, na ktorý sa uplatňujú ustanovenia článkov 87 a 88 Zmluvy o ES.

(66) Podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES je, *„pokiaľ v tejto zmluve nie je určené niečo iné, (…) štátna pomoc alebo pomoc poskytnutá zo štátnych prostriedkov akéhokoľvek druhu, ktorá zvýhodnením určitých podnikov alebo odvetví deformuje alebo hrozí deformovať hospodársku súťaž, nezlučiteľná so spoločným trhom, nakoľko má negatívny vplyv na obchod medzi členskými štátmi“*.

Krytie výrobných nákladov

(67) Predmetné opatrenia poskytujú výrobcom obilného brandy výhodu, pretože im garantujú pokrytie výrobných nákladov v rámci im poskytnutých práv na pálenie nezávisle od ceny, ktorú bude produkt nakoniec mať na nemeckom trhu. Treba pripomenúť, že v období rokov 1999/2000 DKV obilné brandy vykupovala za cenu 263 DEM/hl, pričom ho následne predávala za cenu 157 DEM/hl, čo v uvedenom období zodpovedá subvenciám vo výške 36,6 mil. DEM (18,7 mil. eur). Na základe toho môžu nemeckí výrobcovia obilného brandy predávať svoju produkciu za finančných podmienok, ktoré sú podstatne výhodnejšie v porovnaní s tými, ktoré by platili, keby museli svoju produkciu predávať za normálnych trhových podmienok – teda bez značných subvencií zo strany monopolu.

(68) V tých prípadoch, v ktorých sa DKV ako taká sama nezapája do výrobného procesu obilného brandy, dostanú príslušní výrobcovia podľa svojich práv na pálenie odškodnenie vo výške nákladov, ktoré DKV ušetrila za rektifikáciu, predaj, skladovanie atď. obilného brandy.

(69) Vďaka tejto pomoci sú nemeckí výrobcovia schopní predať tú časť produkcie obilného brandy, ktorá nespadá do ich práv na pálenie, ktorú môžu predať priamo, za ceny, ktoré by nemohli požadovať, keby vďaka monopolu za zvyšnú produkciu odvedenú na DKV neboli dostali vysokú výkupnú cenu.

(70) Toto zvýhodnenie sa prejavuje na bežných výrobných a predajných nákladoch, t. j. na prevádzkových nákladoch daného podniku.

Vyrovnávacie sumy

(71) Výhodu pre výrobcov predstavujú aj takzvané vyrovnávacie sumy, ktoré sa im poskytujú namiesto náhrady výrobných nákladov, ak predčasne vystúpia z monopolu, aby sa mohli prípadne presadiť na „voľnom" trhu s obilným brandy. Poskytnuté prostriedky nahrádzajú subvencie na výrobu a predaj určitého produktu, ale svojou povahou zodpovedajú subvenciám. Preto nie je podstatné, že sa vyrovnávacie sumy môžu použiť aj na iné účely ako na zotrvanie na „voľnom" trhu s obilným brandy, napr. na zatvorenie alebo reštrukturalizáciu liehovarov.

(72) HSanG, ktorý má celkove viesť k zníženiu rozsahu subvencií v rámci monopolu na destiláty, chce zjavne vytvoriť vyváženú prechodnú úpravu, ktorá zohľadňuje potreby všetkých výrobcov zodpovedajúce ich jednotlivým osobitostiam a cieľom. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nie všetci výrobcovia sú vystavení rovnakým tlakom. Tak napr. poľnohospodárski výrobcovia sú zo zákona povinní postupovať pri výrobe podľa ekologického princípu obehového hospodárstva.

(73) Vyrovnávacie sumy nie sú viazané na investície, a preto sa týkajú bežnej prevádzky zvýhodnených liehovarov.

(74) Opatrenia sa financujú zo štátnych prostriedkov, bez rozdielu, či ide o subvencie na výrobné náklady alebo o vyrovnávacie sumy. Schodok z rozdielu medzi výkupnou cenou a predajom produktov za trhovú cenu v Nemecku sa kryje z prostriedkov zo spolkového rozpočtu. To platí rovnako pre vyrovnávacie sumy v prospech výrobcov, ktorí predčasne vystúpia z monopolu.

(75) Cieľom opatrení je podpora produkcie obilného brandy. Majú teda selektívny charakter.

(76) Opatrenia celkom viditeľne deformujú hospodársku súťaž na spoločnom trhu a majú negatívny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, keďže nemeckí výrobcovia sú v konkurencii s producentmi z iných členských štátov, ktorí by možno chceli na nemeckom trhu predávať rovnaký alkohol. Ako tretie strany rôznym spôsobom poznamenali, označenie obilné brandy sa podľa už citovaného nariadenia (EHS) č. 1576/89 môže používať výlučne „pre nápoj vyrobený v Nemecku, ako aj v oblastiach spoločenstva, v ktorých je nemčina jedným z úradných jazykov ([24])", „pokiaľ sa tento nápoj v týchto regiónoch vyrába obvyklým spôsobom…". Okrem toho je obilné brandy v konkurencii s inými destilátmi a liehovinami z iných členských štátov. Skutočnosť, že Súdny dvor v prípadoch Hansen a Sektkellerei C.A. Kupferberg rozhodol, že články 95 a 37 Zmluvy o EHS je potrebné vykladať v tom zmysle, že neodporujú faktickému zníženiu predajnej ceny liehoviny predávanej monopolným úradom, ak *„sa aj na dovážané výrobky skutočne neuplatňuje vyššia sadzba dane ako na zodpovedajúce domáce výrobky"*, neprejudikuje uznanie štátnej pomoci zo strany Komisie.

(77) Z toho vyplýva, že uvedené opatrenia sú vhodné na to, aby mali negatívny vplyv na obchod medzi členskými štátmi.

(78) V prípade uvedených opatrení teda ide o štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES. Keďže má pokryť náklady na bežnú prevádzku príslušných podnikov, ide o podnikovú pomoc.

(79) Po prešetrení podkladov predložených Nemeckom, sťažovateľom a zainteresovanými tretími stranami Komisia konštatovala, že HSanG z 22. decembra 1999 došlo k novej úprave monopolu na destiláty v znení zákona z 2. mája 1976 s cieľom vo všeobecnosti znížiť subvencie pre výrobu obilného brandy. Komisia ďalej konštatuje, že Nemecko opatrenia vychádzajúce zo zákona z roka 1976 v apríli 1976 na základe ustanovení platných pre poľnohospodárske výrobky nahlásilo a nahlásenie svojho času nebolo podnetom pre ďalšie pripomienky.

(80) Podľa článku 88 ods. 1 Zmluvy o ES, ako i článku 18 nariadenia (ES) č. 659/1999 Komisia Nemecku rozhodnutím z 19. júna 2002 odporučila prijatie účelových opatrení po tom, ako dospela k záveru, že obilné brandy je potrebné považovať za priemyselný výrobok a že uvedené opatrenia predstavujú existujúcu pomoc, ktorá už nie je zlučiteľná so spoločným trhom, proti čomu však Nemecko vznieslo námietky.

(81) Štátnu pomoc vychádzajúcu zo zákona o monopole na destiláty vrátane opatrení pomoci pre obilné brandy na základe zákona z 2. mája 1976 Nemecko riadne nahlásilo bez toho, aby Komisia v tom čase vzniesla výhrady voči ich zlučiteľnosti s pravidlami hospodárskej súťaže Spoločenstva. Nemecko svojho času Komisiu informovalo, že plánuje presadzovať tieto opatrenia. Ide teda o existujúcu štátnu pomoc v zmysle článku 1 písm. b) bod iii) nariadenia (ES) č. 659/1999.

([24]) Zdôraznenie zo strany Komisie.

(82) Komisia vo svojom rozhodnutí z 19. júna 2002 o účelových opatreniach nezaradila ani opatrenia vyplývajúce zo zákona z 22. decembra 1999 ako novú pomoc.

(83) Skutočným účelom HSanG z 22. decembra 1999 je zúžiť okruh príjemcov pomoci a znížiť výšku poskytovaných subvencií. HSanG nemení nič na jadre systému zavedeného zákonom z 2. mája 1976, podľa ktorého budú náklady výrobcu pokryté nezávisle od trhovej ceny obilného brandy. Platí to aj pre vyrovnávacie sumy, ktoré sa poskytujú za predčasné vystúpenie z monopolu a po istý čas nahrádzajú subvencie.

(84) Z tohto dôvodu nebolo potrebné HSanG 1999 pred nadobudnutím účinnosti oznámiť Komisii.

(85) Tento názor zodpovedá judikatúre Súdneho dvora Európskych spoločenstiev v rozsudku z 9. augusta 1994 v prípade C 44/03 („Namur-Les assurances du crédit SA“) ([25]). V tomto prípade sa verejná inštitúcia rozhodla rozšíriť svoju činnosť, čím by verejná pomoc, ktorá sa jej poskytovala na základe legislatívy zavedenej pred vstupom zmluvy do platnosti, bola na prospech aj rozšírenej oblasti činnosti. Súdny dvor vydal rozsudok, podľa ktorého ide o zavedenie alebo zmenu pomoci v zmysle článku 93 ods. 3 Zmluvy o ES, keďže vplyvy tohto rozhodnutia nastávajú bez toho, aby došlo k zmene úpravy pomoci zavedenej zákonom.

(86) Pomoc poskytovaná na základe úpravy pomoci existujúcej pred nadobudnutím účinnosti zmluvy preto nepodlieha ani povinnosti predchádzajúceho nahlásenia ani zákazu vykonania podľa článku 93 ods. 3, ale podľa odseku 1 tohto článku je ju však potrebné priebežne preverovať.

„Členské štáty totiž nie je možné nútiť – bez vytvorenia faktoru právnej neistoty -, aby Komisii nahlasovali a preventívnej kontrole Komisie podriaďovali nie len novú pomoc a reorganizáciu pomoci v pravom zmysle slova, ktorá sa poskytuje podniku, ktorý je príjemcom pomoci na základe existujúcej úpravy pomoci, ale aj všetky opatrenia, ktoré sa týkajú činnosti tohto podniku a mohli by mať vplyv na fungovanie spoločného trhu alebo na hospodársku súťaž.“

(87) Komisia sa pripája k tomuto názoru.

(88) Na pozadí uvedeného Komisia začala konanie ustanovené v nariadení (ES) č. 659/1999.

([25]) Zb. 1994, s. I-3829.

a) Predbežné opatrenia podľa nariadenia (ES) č. 659/1999

(89) V článku 17 nariadenia (ES) č. 659/1999 sa pod nadpisom „Spolupráca podľa článku 93 ods. 1 zmluvy“ uvádza:

„(1) Na prešetrenie existujúcej úpravy pomoci v spolupráci s príslušným členským štátom Komisia podľa článku 88 ods. 1 Zmluvy od tohto štátu získa všetky potrebné informácie.

(2) Ak Komisia dospeje k predbežnému názoru, že existujúca úprava pomoci nie je alebo prestala byť zlučiteľná so spoločným trhom, informuje o tom príslušný členský štát a dá mu možnosť zaujať stanovisko v lehote do jedného mesiaca …“.

(90) Komisia listom z 22. februára 2002 Nemecko riadne upovedomila, že po preverení jeho odpovedí a faktov poskytnutých sťažovateľmi dospela k záveru, že sa na uvedené opatrenia pomoci uplatňujú pravidlá hospodárskej súťaže ES a nie je možné uplatniť osobitné ustanovenia pre poľnohospodárske výrobky, keďže obilné brandy je priemyselný produkt, ktorý ako taký nespadá pod prílohu I k zmluve o ES.

(91) Potom, čo Komisia konštatovala, že opatrenia Nemecka v prospech liehovarov na výrobu obilného brandy predstavujú existujúcu pomoc, ktorej zlučiteľnosť s ustanoveniami Zmluvy o ES je sporná, vyzvala Nemecko podľa článku 17 nariadenia (ES) č. 659/1999, aby sa k tomu vyjadrilo do jedného mesiaca po doručení listu z 22. februára 2002. Okrem toho Nemecko vyzvala, aby predložilo účelové návrhy na takú zmenu svojej monopolnej legislatívy, aby táto bola zlučiteľná s ustanoveniami článku 87 Zmluvy o ES.

(92) Listom z 19. marca 2002 Nemecko vyjadrilo nesúhlas s názorom Komisie a znova predniesol názor, že obilné brandy musí spadať pod opatrenia platné pre poľnohospodárske výrobky.

b) Návrh účelových opatrení

(93) V článku 18 nariadenia (ES) č. 659/1999 sa o účelových opatreniach uvádza:

„Ak Komisia na základe informácií poskytnutých príslušným členským štátom podľa článku 17 dospeje k záveru, že existujúca úprava pomoci nie je alebo prestala byť zlučiteľná so spoločným trhom, navrhne príslušnému členskému štátu účelové opatrenia. Návrh môže spočívať predovšetkým v: a) obsahovej zmene úpravy pomoci alebo b) zavedení procedurálnych predpisov alebo c) odstránení úpravy pomoci “.

(94) Podľa článku 88 ods. 1 Zmluvy o ES v spojení s článkom 18 nariadenia (ES) č. 659/1999 Komisia Nemecku prostredníctvom rozhodnutia z 19. júna 2002 odporučila účelové opatrenia na reformu príslušných ustanovení nemeckej legislatívy o obilnom liehu (zákon z 2. mája 1976 a zákon z 22. decembra 1999) v tomto zmysle:

a) Poľnohospodárske a priemyselné liehovary už nesmú dostávať podnikovú pomoc vo forme dotácií na zachovanie zákonom garantovaných cien.

b) Ich nárok na ostatnú pomoc akéhokoľvek druhu ako vyrovnanie za prípadné predčasné vystúpenie zo systému nesmie zostať zachovaný.

c) Zmeny zákonov sa musia uskutočniť čo možno najrýchlejšie počnúc prevádzkovým rokom 2002/2003 a musia nadobudnúť účinnosť najneskôr 1. januára 2004.

d) Nemecko bude Komisiu informovať o prijatých účelových opatreniach prostredníctvom správy, ktorú musí predložiť najneskôr do konca prvého štvrťroka 2003. Druhú správu o skutočnom vykonaní opatrení Nemecko predloží Komisii najneskôr do konca novembra 2003.

C. **Posúdenie judikatúry, ktorú Nemecko uviedlo na obhajobu opatrení pomoci**

(95) Súdny dvor Európskych spoločenstiev sa viackrát vyjadril k zlučiteľnosti zákonných ustanovení o nemeckom monopole na destiláty s určitými predpismi Zmluvy o ES (pozri predovšetkým rozsudky v prípadoch Hansen a Sektkellerei C.A. Kupferberg, pozri odôvodnenie 42).

(96) Nemecko sa vo svojich odpovediach Komisii odvoláva na túto judikatúru a odvodzuje z nej, že Súdny dvor už preskúmal a potvrdil ustanovenia zákona o monopole na destiláty z 2. mája 1976. V dôsledku toho Komisia nemôže spochybňovať zákon o monopole na destiláty (v znení zákona z 22. decembra 1999), keďže mu Súdny dvor nevytkol žiadne nedostatky.

(97) Je preto potrebné bližšie sa venovať zmyslu tejto judikatúry.

(98) V prípadoch citovaných v tejto súvislosti mal Súdny dvor za úlohu prijať predbežné rozhodnutie o otázke právoplatnosti daňových ustanovení zavedených nemeckým monopolom na destiláty so zreteľom na články 37 a 95 (teraz články 31 a 90) Zmluvy o ES. Súdny dvor sa pri tejto príležitosti vyjadril k zlučiteľnosti daňových opatrení vychádzajúcich zo zákona o monopole na destiláty s ustanoveniami Zmluvy o ES.

(99) V rozsudku sa Súdny dvor obmedzil na to, aby poukázal na skutočnosť, že *„pri výkone článkov 92 s 93 sa na zásahy Komisie prenecháva širší priestor, kým článok 37 by mal platiť bezprostredne“*, t. j. Súdny dvor tým potvrdil, že Komisia je na základe Zmluvy o ES oprávnená posúdiť uvedené opatrenia z hľadiska práva štátnej pomoci.

(100) Súdny dvor okrem toho uvádza, že články 92 a 93 na jednej strane a článok 37 na druhej strane síce majú spoločný cieľ zabrániť tomu, aby členské štáty *„činnosťou štátneho monopolu alebo poskytovaním pomoci“* spôsobili deformáciu podmienok hospodárskej súťaže na spoločnom trhu alebo znevýhodnenie výrobcov alebo obchodu iných členských štátov, pričom však ide o ustanovenia, ktoré *„majú rozdielne predpoklady uplatnenia, ktoré sú vlastné tej forme štátnych opatrení, ktorá je ich náplňou“*. Súdny dvor tiež uvádza, že v špeciálnom prípade nie je potrebné preskúmať, do akej miery sú na výrobu príslušných poľnohospodárskych produktov a na obchod s nimi uplatniteľné ustanovenia článkov 92 a 93.

(101) Z tohto odôvodnenia nie je možné odvodiť, že Súdny dvor zastáva stanovisko, podľa ktorého ustanovenia o práve štátnej pomoci Zmluvy o ES nie sú uplatniteľné na subvencie poskytované v rámci monopolu na destiláty.

(102) Nemecko síce uznáva, že sa Súdny dvor nevyjadril priamo k zlučiteľnosti monopolu s článkami 92 a 93, avšak uplatňuje, že neexistujú pochybnosti o tom, že Súdny dvor zaradil uvedený produkt ako poľnohospodársky výrobok, ktorý môže byť predmetom spoločnej organizácie trhu.

(103) Komisia konštatuje, že Súdny dvor sa nevyjadril k uvedenej štátnej pomoci. Preto trvá na stanovisku, že rozsudky Súdneho dvora, na ktoré sa Nemecko v tejto veci odvoláva, neprejudikujú ani zaradenie uvedeného výrobku ani schválenie pomoci v prospech nemeckých liehovarov na výrobu obilného brandy z pohľadu práva štátnej pomoci. Citovaná judikatúra teda v danom prípade nie je príslušnou judikatúrou.

D. **Zlučiteľnosť pomoci**

(104) V článku 87 ods. 2 Zmluvy o ES sa uvádzajú určité druhy pomoci, ktoré sú zlučiteľné so Zmluvou o ES. Na základe druhu a znakov pomoci je však zrejmé, že ustanovenia o výnimkách uvedené v článku 87 ods. 2 písm. a), b) a c) v danom prípade neplatia.

(105) V článku 87 ods. 3 sú vymenované druhy pomoci, ktoré je možné považovať za zlučiteľné so spoločným trhom. Je zrejmé, že uvedená úprava neslúži ani na podporu dôležitých zámerov spoločného európskeho záujmu ani na odstránenie značnej poruchy v hospodárskom živote členského štátu ani na podporu kultúry a zachovanie kultúrneho života v zmysle ustanovení o výnimkách v článku 87 ods. 3 písm. b) a d).

(106) So zreteľom na ustanovenia o výnimkách v článku 87 ods. 3 písm. a) a c) vytvorené v záujme regionálneho rozvoja je potrebné povedať, že uvedená pomoc platí bez rozdielu pre všetky regióny Nemecka. Nespochybniteľná je tiež skutočnosť, že pomoc nie je určená na podporu opatrení v zmysle ustanovenia o výnimke na podporu rozvoja určitých odvetví hospodárstva (článok 87 ods. 3 písm. c)) v oblasti výskumu a vývoja, ochrany životného prostredia, zamestnanosti alebo vzdelávania podľa príslušného rámca Spoločenstva alebo usmernení Spoločenstva. Keďže nie je možné uplatniť ani žiadny iný dôvod v súvislosti s rozvojom určitých odvetví hospodárstva, uvedenú pomoc je preto potrebné zaradiť ako nezlučiteľnú so spoločným trhom.

(107) Komisia je napriek tomu toho názoru, že existujú určité dôvody, na základe ktorých je možné pripustiť, aby sa systém, ktorý Nemecko uplatňuje, ešte určitý prechodný čas zachoval.

(108) Po začatí konania všetky dotknuté kruhy s výnimkou zástupcov liehovinového priemyslu protestovali proti lehote navrhovanej Komisiou. Nemecko sa na adresu Komisie vyjadrilo, že je nevyhnutná viacročná lehota, aby odstránenie uvedenej pomoci mohlo prebehnúť za prijateľných podmienok bez toho, aby bola ohrozená existencia výrobcov, ktorí doteraz profitovali z riadne ohláseného programu subvencií, proti ktorému Komisia dlhé roky nič nenamietala.

(109) Komisia predbežne vzala na vedomie, že prevádzkový rok výroby obilného brandy začína 1. októbra jedného roka a končí 30. septembra nasledujúceho roka. Toto zohľadní pri stanovení termínu, ku ktorému bude Nemecko musieť uskutočniť reformu zákona.

(110) Nemecko Komisii presvedčivo objasnilo, že priemyselné a poľnohospodárske liehovary, ktoré doteraz odvádzali destiláty vyrobené v rámci monopolu na DKV a v budúcnosti by chceli v rámci nového systému obilné brandy predávať samy, budú musieť uskutočniť značné investície. Patrí k ním napríklad obstaranie nových zariadení na destiláciu alebo zriadenie nových budov a skladovacích priestorov (oceľové nádrže, drevené sudy, zariadenie na plnenie fliaš, sklad pre zabalený tovar, podanie žiadostí o stavebné povolenia atď.). Nemecko odhaduje, že liehovar s ročnou produkciou 1 000 hl obilného alkoholu musí ročne investovať do predaja tohto množstva alkoholu najmenej 400 000 eur.

(111) Je zrejmé, že potrebná reštrukturalizácia nie je možná bez poskytnutia dodatočnej lehoty, počas ktorej by sa zachovala existujúca finančná pomoc, či už vo forme náhrady produkčných nákladov, alebo vo forme vyrovnávacích súm. Platí to predovšetkým pre malé liehovary, ktoré tvoria prevažnú väčšinu dotknutých podnikov a/alebo poľnohospodárskych podnikov.

(112) Komisia uznáva oprávnenosť požiadavky Nemecka, keďže sa dokázalo, že okamžité zastavenie pomoci, ktorá sa poskytovala celé desaťročia, by ohrozilo existenciu väčšiny podnikov, ktorých sa opatrenia týkajú, predovšetkým poľnohospodárskych liehovarov. Preto by sa malo stanoviť také prechodné obdobie, počas ktorého by liehovary boli schopné nastaviť svoju produkciou na novú situáciu.

(113) Komisia tiež berie na vedomie, že obilné brandy je v konkurencii s inými výrobkami, ktoré spadajú pod prílohu I k Zmluve o ES a dostávajú pomoc. Keďže však v tomto prípade ide o podnikovú pomoc, je potrebné ju ukončiť v priebehu primeranej lehoty. Na základe vyššie uvedeného by malo v tejto súvislosti byť primerané zachovanie existujúcej úpravy po dobu ďalšieho dva a pol roka (do 30. septembra 2006). Po uplynutí tejto lehoty musí Nemecko ukončiť platnosť tejto úpravy so všetkými následkami takéhoto ukončenia.

(114) Komisia preto trvá na nasledujúcom:

a) Poľnohospodárske a priemyselné liehovary na výrobu obilného brandy už nemajú nárok na podnikovú pomoc vo forme dotácií na zachovanie zákonom garantovaných cien.

b) Rovnako si už nemôžu uplatniť nárok na ostatnú pomoc akéhokoľvek druhu ako vyrovnanie za prípadné predčasné vystúpenie zo systému.

c) Zmeny zákonov sa musia uskutočniť čo možno najrýchlejšie, počnúc prevádzkovým rokom 2005/2006, a musia nadobudnúť účinnosť najneskôr 1. januára 2006.

d) Nemecko musí informovať Komisiu o prijatých účelových opatreniach prostredníctvom správy, ktorú musí predložiť najneskôr do konca prvého štvrťroka 2005. Nemecko predloží druhú správu o skutočnom vykonaní opatrení Komisii najneskôr do konca novembra 2006,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Schéma pomoci obsiahnutá v nemeckom zákone o monopole na destiláty v prospech výrobcov obilného brandy nie je zlučiteľná so spoločným trhom.

Článok 2

Nemecko prijme všetky opatrenia nevyhnutné na odstránenie schémy pomoci uvedenej v článku 1 od 30. septembra 2006.

Článok 3

Nemecko oznámi Komisii najneskôr 30. júna 2005 plánované opatrenia na odstránenie schémy pomoci.

Nemecko oznámi Komisii najneskôr 31. decembra 2006 o skutočnom uplatnení prijatých opatrení.

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Spolkovej republike Nemecko.

V Bruseli 16. novembra 2004

Za Komisiu

Mario MONTI

člen Komisie